

EKSAMEN

5708

GIS og kart

06.06.2017

Tid: 4 timer (9:00 - 13:00)

Målform: Norsk

Sidetall: 5 (inkludert denne)

Hjelpemiddel: Ingen

Merknader: Ingen

Vedlegg: Ingen

Sensuren finner du på StudentWeb.

Bokmål

Generelt:

Oppgavesettet er delt opp i 4 oppgaver med følgende vekting:

- Oppgave 1: 25 % eller ca. 60 minutter
- Oppgave 2: 25 % eller ca. 60 minutter
- Oppgave 3: 25 % eller ca. 60 minutter
- Oppgave 4: 25 % eller ca. 60 minutter

Oppgave 1: Geometri og topologi

Spørsmål 1.1:

Flater i rommet kan representeres som flate-geometrier.

Forklar kort hvordan vi definerer en flate-geometri. Forklar spesielt hvordan vi definerer avgrensingen for en slik flate-geometri. Bruk gjerne en eksempeltegning eller et UML-diagram for å illustrere svaret ditt.

Polygon er en spesiell type flate-geometri. Forklar kort hva som karakteriserer et polygon.

Spørsmål 1.2:

Flater kan alternativt representeres som topologiske flater i en topologi-struktur.

Forklar kort hvordan vi definerer en topologisk flate i en topologi-struktur. Bruk gjerne en eksempeltegning for å illustrere svaret ditt.

Spørsmål 1.3:

Eiendommene i en eiendoms-database for en kommune representeres som oftest som en samling av topologiske flater.

List opp grunnene til at vi representerer en slik samling av eiendommer som en samling topologiske flater, og ikke som en samling flate-geometrier (det som vi populært kaller «spagetti-geometrier»). Forklar spesielt hvilke operasjoner som lar seg vanskelig gjennomføre hvis vi representerer eiendoms-databasen som en samling «spagetti-geometrier»

----- slutt på oppgave 1 -----

Oppgave 2: Rasterbilder og georeferering

Anta at du har et bilde som er tatt ved hjelp av et digitalt kamera som er montert vertikalt i et fly. Bilder tatt på denne måten kan brukes som eksempel på det som vi i GIS kaller et geografisk felt.

Spørsmål 2.1:

Digitale bilder er som regel organisert i en raster-struktur.

Forklar kort hvordan en slik raster-struktur er bygd opp.

Spørsmål 2.2:

Nevn videre hvilke fordeler som gjør at en slik raster-struktur ofte blir brukt som datastruktur for geografiske felt.

Hvilke ulemper har den?

Spørsmål 2.3:

For at slike bilder skal kunne knyttes til et koordinatsystem, så må de georefereres. Den mest vanlige georefereringsteknikken for bilder er basert på fastpunkter.

Forklar framgangsmåten for georeferering av bilder ved hjelp av fastpunkter, og nevnt spesielt hvor mange fastpunkter vi minst må ha for å kunne georeferere et bilde?

Hvorfor bør vi benytte flere fastpunkter enn det som er det minimale antallet under en slik georeferering?

----- slutt på oppgave 2 -----

Oppgave 3: Terrenghodeller

En terrenghodell er en modell som representerer høyden på terrenghoverflaten i et område. Dataene i en slik terrenghodell kan være organisert på ulike måter, og hver av disse gir opphav til en spesiell navngitt terrenghodell-type.

Spørsmål 3.1:

Høydedata kan representeres som en grid-modell.

Forklar kort hvordan dataene er organisert i en grid-modell. Forklar spesielt hvordan høydeverdier interpoleres i denne modellen.

Spørsmål 3.2:

Høydedata kan representeres som en TIN-modell.

Forklar kort hvordan dataene er organisert i en TIN-modell. Forklar spesielt hvordan høydeverdier interpoleres i denne modellen.

Spørsmål 3.3:

Høydedata kan representeres som en punktsky-modell.

Forklar kort hvordan dataene er organisert i en punktsky-modell. Forklar spesielt hvordan høydeverdier interpoleres i denne modellen.

----- slutt på oppgave 3 -----

Oppgave 4: Referansesystemer

Spørsmål 4.1:

Forklar kort hva som menes med følgende begreper:

- Ekvator
- Meridian
- Breddegrad
- Storsirkel

Spørsmål 4.2:

Kartprojeksjonen «Transversal Mercator» benyttes til hovedkartseriene i store målestokker i mange land, bl. a. i Norge. En av årsakene er at projeksjonen klassifiseres som «konform»

Forklar kort hvilke gode egenskaper som gjør at konforme kartprojeksjoner slik som *Transversal Mercator* ofte benyttes i denne typen kartserier.

Hvilke dårlige egenskaper har den?

Spørsmål 4.3:

Kartprojeksjonen «Transversal Mercator» benyttes i UTM-systemet.

Forklar hva forkortelsen UTM står for, og beskriv hovedtrekkene i oppbyggingen av UTM-systemet.

Nevn spesielt hvordan UTM-systemet blir brukt i Norge.

----- slutt på oppgave 4 -----